

Jambo!

zpravodaj

Společnost pro Fair Trade

14. února 2008

1. Z naší kuchyně

- Český rozhlas se stal naším mediálním partnerem !
- Poslechněte si rozhovory o Fair Trade
- Připravujeme nový web
- Projekt pro angličtináře: hledáme lektory na pilotování aktivit
- Podpořte činnost Společnosti pro Fair Trade

2. Fair Trade v ČR

- Zástupkyně ghanského družstva Kuapa Kokoo přijede v březnu i do ČR!
- Asociace pro Fair Trade získala podporu od Ministerstva zahraničních věcí

3. Zprávy ze světa

- FLO zvýšilo výkupní cenu kávy arabica
- FLO zavedlo minimální cenu pro roibos
- Kříže ze sweatshopů
- Chystá se konference o Fair Trade v Africe

4. Téma: Češi na návštěvě u Fair Trade družstev

- Ghana skutečná i neskutečná (Tomáš Bílý)
- El Ceibo – strom, který nikdy nezemře (Lukáš Lédl, Tereza Reichová)
- Fair Trade v Kolumbii
- Na návštěvě u dominikánských pěstitelů kakaa

5. Doporučujeme

- T. Hoch – Základy rozvojové pomoci
- G. Amato a L. Puzzi – Je jiný svět možný? Cesta k pochopení a změně

Aktuální seznam obchodů

→ a prodejních míst, které provozuje naše sdružení.
Více o obchodech NaZemi najdete na
<http://www.fairtrade.cz/index.php?clanek=12>

- NaZemi Praha - Bělehradská 60, 120 00 Praha 2
- NaZemi Brno Česká - Joštova 7, 602 00 Brno
- NaZemi Brno Pekařská - Pekařská 16, 602 00 Brno
- NaZemi Olomouc - Wurmova 6, 779 00 Olomouc
- NaZemi Trutnov - Úpická 163, 541 01 Trutnov

1. Z naší kuchyně

Český rozhlas se stal mediálním partnerem Společnosti pro Fair Trade

Díky iniciativě nových PR manažerů Jiřího Sedláčka a Jany Popovičové se podařilo dohodnout úzkou spolupráci Českého rozhlasu se Společností pro Fair Trade. Regionální i celostátní stanice ČRo budou v roce 2008 ve zvýšené míře informovat o Fair Trade a o dalších tématech kampaně Svět v nákupním košíku (www.svetvnakupnimkosiku.cz).

Poslechněte si rozhovory o Fair Trade

Zimní období spravedlivému obchodu v médiích opravdu přálo. Pod následujícími odkazy si můžete poslechnout alespoň dva z rozhovorů, které naši koordinátoři poskytli:

ČRo Leonardo, Sedmý světadíl, 5. 12.

http://www.rozhlas.cz/leonardo/anonce/_zprava/403956

ČT 24, Před polednem, 6. 12.

<http://www.ct24.cz/vysilani/?id=163794>

Připravujeme nový web

Díky projektu podpořeném z Ministerstva zahraničních věcí bude během roku 2008 probíhat mimo jiné úprava stávajících webových stránek www.fairtrade.cz. Koncem loňského roku jsme proto návštěvníky webu žádali o vyplnění ankety týkající se jejich názoru na web. Za cenné komentáře a připomínky jsme se odměnili alespoň některým z 529 respondentů, kteří anketu vyplnili. Balíček Fair Trade potravin spolu s tričkem vyhrál A. Kočí z Liberce, balíček Fair Trade potravin s košíkem vyhráli P. Skopal z Brna, T. Deuschová z Karviné a M. Bartošíková z Brna, čokoládové vajíčko

s překvapením a jedním dalším Fair Trade výrobkem vyhrálo dalších 10 respondentů. Seznam všech výherců najdete na www.fairtrade.cz v sekci Novinky. Ačkoliv soutěžní anketa skončila, budeme rádi za Vaše podněty a připomínky k webové stránce, které můžete posílat na naši mailovou adresu office@fairtrade.cz

Projekt pro angličtináře: hledáme lektory na pilotování aktivit

Vzdělávací projekt Global Issues čile pokračuje kupředu: po prosincovém úvodním setkání se autoři (vesměs učitelé anglického jazyka) pustili do práce a vytvářejí celkem 90 aktivit o globálních tématech, jako je chudoba, hlad, dětská práce, význam vzdělávání nebo ochrany životního prostředí. Pokud vyučujete anglický jazyk a rádi byste se do projektu zapojili, pak máte šanci – hledáme lektory anglického jazyka, kteří pilotně některé z aktivit vyzkouší se svými studenty a poskytnou nám zpětnou vazbu. V případě zájmu prosím kontaktujte koordinátorku projektu Martinu Pavlíčkovou, martina.pavlickova@fairtrade.cz.

Pomozte spravedlivému obchodu najít jeho místo na českém trhu!

Podporujte společně s námi osvětu a vzdělávání k zodpovědnému spotřebitelství!

Jak na to?

Kromě šíření informací o Fair Trade či nákupem Fair Trade výrobků v obchůdcích NaZemi můžete činnost Společnosti pro Fair Trade podpořit také jednorázovým nebo pravidelným finančním darem, případně poskytnutím hmotného daru či služby (např. zapůjčení stanů na akce, poskytnutí ozvučení, tiskařských, grafických a reklamních služeb apod.).

Za vaši pomoc a podporu nabízíme:

- Poděkování ve výroční zprávě a na webu
- Pozvánky na akce
- Darovací smlouvu, díky níž získáte daňové úlevy
- A samozřejmě dobrý pocit, že podpoříte užitečnou věc

Pokud vám myšlenka podpory Fair Trade není cizí, prosím kontaktujte Šárku Špačkovou, tel.: 776 226 691, e-mail: sarka.spackova@fairtrade.cz.

2. Fair Trade v ČR

Zástupkyně ghanského družstva Kuapa Kokoo přijede v březnu do ČR!

Začátkem března do České republiky na několik dní přicestuje paní Mary Mabel Tagoe, jedna z nejvýraznějších tváří ghanského Fair Trade družstva Kuapa Kokoo. Kuapa Kokoo udělalo od roku 1993, kdy bylo založeno, velký pokrok a cíleně pomáhá téměř 35 tisícům malých zemědělců důstojně žít. „Kuapa Kokoo znamená v místním jazyce twi „kakao dobrých farmářů“ nebo také „dobří pěstitelé kaka““, říká Tomáš Bílý ze Společnosti pro Fair Trade, který se s Mary Mabel osobně setkal vloni na studijním pobytu v Ghaně. O tom, jaké zážitky a dojmy si Tomáš z Ghany odvezl, si můžete přečíst v rubrice Téma. O programu paní Mabel v České republice vás budeme informovat.

Asociace pro fair trade získala podporu od Ministerstva zahraničních věcí

Asociace pro fair trade, platforma organizací a firem, které se u nás zabývají osvětou a obchodem Fair Trade, získala od Ministerstva zahraničních věcí podporu pro roční projekt budování kapacit. Informace o tom, co Asociace na rok 2008 díky projektu chystá, přineseme v některém z dalších zpravodajů. Webové stránky asociace najdete pod odkazem www.fairtrade-asociace.cz

3. Co se děje ve světě

Jan Šamánek

FLO zvyšuje minimální výkupní cenu za kávu arabica

Od 1. června 2008 se zvedne minimální výkupní cena certifikované Fairtrade kávy na 120, resp. 125 amerických centů za libru zrn. Pro kávu z kontrolovaného ekologického zemědělství se bude platit ještě o 20 centů na libru více. FLO (Mezinárodní organizace pro Fairtrade značení) se tímto krokem reagujícím na změny na trhu s kávou snaží zajistit pěstitelským komunitám udržitelnost jejich podnikání. K této výkupní ceně bude nadále připočítávána i prémie ve výši 10 centů za libru, která má směřovat na podporu rozvoje komunit.

Káva je v současnosti nejvýznamnějším Fairtrade produktem, protože díky obchodu s certifikovanou Fairtrade kávou získává spravedlivou cenu za svou sklizeň více než 250 organizací pěstitelů z Afriky, Asie a Latinské Ameriky. V kontextu velmi nestálého mezinárodního trhu s kávou a silně kolísavé ceny znamená minimální Fairtrade cena pro životy malých pěstitelů kávy tolik potřebnou stabilitu.

Zdroj: www.fairtrade.net

FLO zavedlo minimální cenu pro roibos

Také pijete rádi jihoafrický roibos? Ačkoliv ho už dávno můžete najít v různých chuťových variacích na policích specializovaných Fair Trade obchůdků, teprve od 1. ledna 2008 ho Mezinárodní organizace pro Fairtrade značení zařadila do palety výrobků certifikovatelných ochrannou známkou Fairtrade. Minimální výkupní cena v případě výkupu od drobných pěstitelů byla stanovena na 30 jihoafrických randů za kilogram. Dalších 5 randů na kilogram dostanou organizace malých pěstitelů jako sociální prémii na rozvoj svých komunit.

Kříže ze sweatshopů

Na sklonku roku 2007 americká organizace National Labour Committee přišla se šokující zprávou o krucifixech dovážených z Číny a prodávaných mimo jiné v největších kostelech v New Yorku. Kříže pocházející z továrny Junxingye vyrábí převážně mladé ženy, které pracují 14 až 15½ hodin denně za ani ne polovinu čínské zákonné mzdy. Zpráva dále uvádí, že před termínem dodávky nejsou výjimkou ani směny trvající 22½ až 25 hodin a že dělnice jsou nuceny pracovat až 50 hodin přesčasů za týden. Stejně jako v ostatních sweatshopových továrnách ani zde pracující nemají k dispozici ochranné pomůcky, a to přestože pracují s chemikáliemi, které mohou ohrozit jejich zdraví. Většina dělnic se stravuje a bydlí přímo v komplexu továrny, kde mají vyhrazené primitivní hromadné noclehárny, v nichž si soukromí zajišťují improvizovanými stěnami vyrobenými ze starého igelitu. NLC k pracovním podmínkám v této továrně podotýká, že porušují všechny standardy OSN i Mezinárodní organizace práce. Zdroj: www.nlc.net

Chystá se konference o Fair Trade v Africe

19. až 24. května 2008 se v egyptské Káhiře bude konat konference COFTA (Kooperace pro Fair Trade v Africe), kde budou projednávány strategie a problémy rozvoje Fair Trade v Africe. S konferencí bude spojen i Fair Trade veletrh.

Více informací na www.cofta.org

4. Téma:

Češi na návštěvě u Fair Trade družstev

Ghana skutečná i neskutečná

Tomáš Bílý

Dostal jsem příležitost navštívit Fair Trade družstva v africké Ghaně. Z cesty jsem si přivezl nejen hodně zkušeností, ale také nová přátelství, zážitky a asi také trochu jiný a nový pohled na realitu...

Cesty do Ghany jsme se zúčastnili spolu s Evou Knappovou z Ekumenické akademie a našimi rakouskými partnery z organizace Welthaus Linz. Cestovali jsme téměř měsíc – od 18.srpna do 15.zář – a navštívili jsme nejen Ghanu, ale také Togo a Spojené arabské emiráty.

Hlavním cílem naší cesty bylo poznání Ghany jako země Fair Trade producentů kakaa a řemeslných výrobků a také konkrétní návštěva Fair Trade družstev. Poznali jsme, jaká je realita v rozvojovém světě a také to, že Fair Trade opravdu může být účinným nástrojem rozvojové spolupráce...

Naše první africké hodiny byly jako sen. Tolik nových vůní, barev, zvuků... Přímo v Accře jsme navštívili první Fair Trade družstvo. Kalangu. Tak se nazývá menší družstvo uměleckých výrobců tradičních ghanských bubnů, které je zapojeno do systému Fair Trade. Kalangu má v současnosti asi 35 členů, kteří se na výrobě bubnů „Djembe“ podílejí, a vzniklo teprve před sedmi lety. S producenty jsme mohli strávit téměř celý den - nejprve jsme se setkali s ředitelem, který nám přiblížil historii družstva a také všechny postupy spojené s konceptem Fair Trade. Později se s námi jednotliví výrobci podělili o své životní příběhy, ve kterých se často objevovala slova jako naděje, Fair Trade, dobrá příležitost a šance na slušné živobytí. Stali jsme se očitými svědky jednotlivých postupů při výrobě

bubnů – od vyřezávání dřeva přes natahování kůže až po konečné úpravy. Zážitkem pro nás bylo také živé představení s bubny, které pro nás výrobci a zároveň umělci z Kalangu připravili.

Družstvo je rozdělené do sedmi skupin pracovníků. Každá skupina se zabývá jednou činností v průběhu výroby, na kterou jsou její členové odborníci, a v jedné z těchto skupin pracují také ženy, které vyrábějí vlastní obaly na hotové bubny. Až na jedinou výjimku pocházejí všechny suroviny k výrobě bubnů i obalů z Ghany a navíc se ještě družstvo rozhodlo, že v rámci ekologické udržitelnosti bude samo sázet nové stromy druhu cordia milleni (ghansky twene boah), které se používají při výrobě bubnů.

Před námi bylo několik dalších dní, jejichž náplň byla spíše pracovní nežli turistická. Navštívili jsme Fair Trade družstvo Kuapa Kokoo. Kuapa Kokoo, v místním jazyce twi „dobrý farmář kakaa“, má více než 40.000 členů a jeho sídlo se nachází ve druhém největším městě Ghany – tedy ve vnitrozemském Kumasi. S lidmi z Kuapa Kokoo jsme strávili 3 dny a poznali jsme jak vlastní producenty, tak také vedení celé organizace.

Jak jsem již říkal, Kuapa Kokoo je opravdu velké družstvo a jeho farmáři jsou rozseti v podstatě po celé jižní polovině Ghany. Ghana patří mezi největší světové producenty kakaa a tato plodina je pro ni velmi důležitým obchodním artiklem – vždyť bez mála polovina ghanského zahraničního obchodu se týká právě kakaa a také zhruba polovina pracujících lidí v Ghaně se nějakým způsobem na vývozu nebo produkci této plodiny podílí. Pro úplnost – v Ghaně není moc jiných forem průmyslu a ghanských výrobků ani na místním trhu příliš nenajdeme. V podstatě jedinou další komoditou, kterou tato země vyváží, je zlato.

Abychom se ještě jednou přesvědčili, že Fair Trade i v kakaovém průmyslu opravdu funguje, navštívili jsme

jednu z vesnic farmářů Kuapa Kokoo. Dlouho jsme jeli po prašné cestě, než jsme dorazili na místo. Alespoň jsme si mysleli, že jsme už na místě, ale zjistili jsme, že se musíme podle místních zvyklostí nejprve představit místnímu králi. Tento zážitek byl pro nás určitě jedním z nejsilnějších, protože král, možná by se dalo říci také místní šaman, byl autoritativní postavou s družinou pomocníků k ruce – to byla Rada starších.

Povolení k návštěvě vesnice jsme, možná i díky menším pozornostem, které jsme vezli s sebou, získali a mohli jsme se tedy vydat za farmáři. Malá a odlehlá farmářská vesnice byla spořádaná a přívětivá, pěstitelé nám ukázali své farmy a povíдали nám o zkušenostech s kakaem, s jeho pěstováním i s obchodováním. Z finančních prostředků získaných v rámci Fair Trade premií se vesničanům povedlo uskutečnit již dva větší projekty. Prvním z nich bylo zřízení chovné stanice pro grasscuttery (česky řekomyš africká, lat. Thryonomys swinderianus), což jsou hlodavci z čeledi dikobrazovců vážící v dospělosti asi tři až čtyři a půl kilogramu a v Ghaně se pěstují pro jejich lahodné maso. Druhým uskutečněným projektem je nové sociální zařízení, které by mělo zlepšit hygienické podmínky obyvatel.

Návštěvou družstva Kuapa Kokoo skončila pracovní část naší cesty. Už nás čekalo „pouze“ turistické cestování a objevování. Následující dva týdny jsme ale prožili ty nejneuvěřitelnější zážitky, na které nikdy nezapomeneme.

Autor článku je koordinátorem pražské skupiny Společnosti pro Fair Trade.

Celý nezkrácený článek si můžete přečíst na <http://www.fairtrade.cz/index.php?clanek=524>

El Ceibo – strom, který nikdy nezemře

Lukáš Lédl, Tereza Reichová

El Ceibo je strom, který má ojedinělé schopnosti. I když ho porazíte, dokáže opět vyrůst z pouhé větvičky, která si sama najde vláhu. Družstvo „El Ceibo“ je organizace sdružující bolivijské malopěstitele kaka. Nachází se v subtropické oblasti Alto Beni, 270 km od města La Paz. Kakao se v České republice prodává pod ochrannou známkou Fair trade.

V rámci naší půlroční cesty po Jižní Americe jsme v této oblasti strávili tři měsíce. Smyslem pobytu byl sběr informací k diplomové práci, týkající se konceptu Fair trade a života lidí spojených s kakaem, dále pak natáčení a realizace dokumentárního filmu o lidech žijících v této oblasti. Naším prvním cílem bylo poznání a zapojení se do celého procesu pěstování a zpracování kaka a seznámení se s životem místních obyvatel, na druhém místě následovala realizace našich projektů.

Pracovali jsme jako dobrovolníci bez nároku na mzdu. Součástí naší dohody bylo ubytování zdarma a podpora plánovaných aktivit. Byli jsme domluveni, že nejprve projdeme a na vlastní kůži si ozkoušíme všechny aktivity spojené s kakaem. Část našeho pobytu jsme trávili v Sapechu, kde má „El Ceibo“ díl své administrativy (další část je v továrně v La Paz), dále experimentální centrum a technologii na sušení a kvašení kakaových bobů.

Po nabytí základních vědomostí a získání zkušeností jsme se vydali za těmi nejdůležitějšími – producenty kaka. Pěstitelé mají své skrovné domky s políčky v odlehlejších oblastech a dopravní spojení je velice složité. To byl jeden z důvodů, proč jsme chtěli v každé z rodin strávit minimálně týden. Tím nejdůležitějším bylo pro nás poznat opravdový život, což je možné jen po bližším seznámení a získání důvěry.

To, že se v oblasti pěstují plodiny převážně na ekologické bázi, tedy bez chemického ošetřování, má vliv na velké množství obyvatel. Členové „El Ceiba“, kteří mají své kakao certifikované jako BIO, jsou patřičně hrdí a často nám sami od sebe vysvětlovali rozdíly, výhody a přínosy nejen pro ně samotné, ale i pro celou oblast, která je díky tomu méně kontaminovaná. I když se „El Ceibo“ za svou existenci potýkalo s řadou problémů a ani v současné době se mu nevyhýbají, každý z členů ví, že je součástí nejdéle fungující kooperativy v Bolívii. V únoru letošního roku oslavilo „El Ceibo“ třicáté výročí svého vzniku a i nadále zůstává věrné svému názvu a heslu: „EL CEIBO* NUNCA MORIRÁ“. (El Ceibo nikdy nezemře.)

Lukáš Lédl je student střediska ibero-amerických studií na FF UK. Tereza Reichová studuje katedru dokumentární tvorby na FAMU. Obě jsou dobrovolníci Ekumenické akademie Praha.

Článek v nezkrácené podobě si můžete přečíst na <http://www.fairtrade.cz/index.php?clanek=525>

Fair Trade v Kolumbii

Již dříve jsme psali o cestě Evy Fraňkové ke kolumbijským pěstitelům kávy. Během 5 týdnů, které Eva v Kolumbii strávila, navštívila 6 Fair Trade družstev, která produkují kávu. Společně se svým přítelem udělali rozhovory se zástupci družstev a ve většině případů navštívili i přímo farmy pěstitelů, na kterých se dozvídali nejenom to, jak se káva pěstuje a zpracovává, ale také co pěstitele trápí, s čím mají problémy. Pokud si chcete článek Evy Fraňkové přečíst, klikněte na odkaz <http://www.fairtrade.cz/index.php?clanek=526>

Na návštěvě u dominikánských pěstitelů kaka. V předchozích Jambo zpravodajích jste si mohli přečíst také reportáž Pavly Začalové, která navštívila družstvo pěstitelů kaka CONACADO v Dominikánské republice. Pokud si chcete tento článek připomenout, klikněte na <http://www.fairtrade.cz/index.php?clanek=527>

V některém z příštích vydání zpravodaje vám přineseme rozhovor nejen o Fair Trade družstvech s Jiřím Sládkem, jednatelem společnosti Fair Trade Centrum s.r.o., který navštívil producenty řemeslných výrobků v Indii a Bangladéši.

ORGANICO

5. Doporučujeme

T. Hoch – Základy rozvojové pomoci

Jan Šamánek

Ostravská univerzita vloni vydala v edici studijních textů poměrně zdařilou publikaci Tomáše Hocha nazvanou „Základy rozvojové pomoci“, která má plnit funkci příručky k stejně nazvanému předmětu na univerzitě. Kniha však není zajímavá pouze pro studentky a studenty tohoto předmětu - sama o sobě poskytuje dobře vysvětlený a shrnutý přehled východisek, důvodů, cílů a strategií rozvojové pomoci, především pak její stránky reprezentované nejvýznamnějšími mezinárodními organizacemi. 130 stran, kromě textu plného praktických případů a otázek do diskuse, obsahuje mnoho čísel, grafů a tabulek napomáhajících srozumitelnosti.

Vydala Ostravská univerzita v Ostravě

G. Amato a L. Pozzi – Je jiný svět možný?

Cesta k pochopení a změně

Jan Šamánek

Na pultech knihkupectví se koncem roku 2007 objevil český překlad knihy „Je jiný svět možný? Cesta k pochopení a změně“ od italského expremiéra Giulianiho Amata a jeho spolupracovnice, žurnalistky Lucie Pozzi. Publikace je přes často silně ekonomický náhled na problematiku poměrně přehledným úvodem do současných podmínek a vztahů, z nichž vyrůstá dnešní podoba globálních nerovností. Amato a Pozzi se na bezmála 190 stránkách snaží popsat aktéry ovlivňující globální rozložení bohatství či dělbu práce, přičemž oscilují mezi optimistickým doufáním ve změnu a skepticismem vycházejícím z hodnot současného světa. Ačkoliv kniha není žádnou hlubokou sondou do mezinárodních vztahů, je velmi přístupně napsaným úvodem do fungování současného globalizovaného světa.

Vydalo nakladatelství Doplněk a Masarykova dělnická akademie, přeložil Josef Kašpar